

Znak: WZPS-3.431.1.18.2024.KK
Szczecin, 03.04.2025 r.

Pani
Jolanta Zięba
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kozielicach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285 ze zm.) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 8 – 11 października 2024 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kozielicach.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały zawarte w protokole kontroli z dnia 23 stycznia 2025 r., podpisanym przez Panią bez zastrzeżeń dnia 3 lutego 2025 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami¹.

W okresie poddanym kontroli Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozielicach funkcjonował w oparciu o Statut Ośrodka oraz Regulamin Organizacyjny, które uwzględniały realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Nie wniesiono uwag do badanej dokumentacji.

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadali wymagane przepisami ustawy o pomocy społecznej kwalifikacje. Pracownicy socjalni w okresie podlegającym kontroli podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych był zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej.

W kontrolowanym okresie Gmina Kozielice posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, przyjętą uchwałą Nr LIV/444/24 Rady Gminy Kozielice z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kozielice na lata 2024 -2030. Dokument nie zawierał wszystkich obligatoryjnych elementów, wskazanych w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

społecznej, tj. nie określał usług społecznych zleczanych w trybach ustawowych, jak również zdolności podmiotów ekonomii społecznej, funkcjonujących na terenie gminy Kozielice, do realizacji usług społecznych. W trakcie czynności kontrolnych poinformowano Kierownika Ośrodka o konieczności podjęcia działań, mających na celu uzupełnienie w dokumencie strategicznym brakujących elementów.

Gmina Kozielice przygotowała wskazaną w art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 r. oraz za 2023 r. Dokumenty zostały przedłożone Radzie Gminy w Kozielicach oraz Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego w ustawowych terminach, lecz nie zawierały wniosków i rekomendacji, stanowiących podstawę do planowania budżetu na rok następny, co było sprzeczne z art. 16a ust. 4 ustawy.

W okresie podlegającym kontroli Kierownik Ośrodka przedstawiła Radzie Gminy w Kozielicach sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2022 i 2023 rok, przy czym sprawozdanie za 2022 r. nie zawierało potrzeb w zakresie pomocy społecznej, wskazanych w art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej. Ustalono jednak, że nieprawidłowość została wyeliminowana i w sprawozdaniu za 2023 r. ujęte zostały wymagane treści, wobec czego odstępuję od wydania zalecenia w tym zakresie.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie tymczasowego schronienia. Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, w ramach których udzielane jest schronienie, gmina powinna realizować ww. zadanie poprzez każdą z tych form schronienia. Kontrola wykazała, że Gmina Kozielice nie zapewniała miejsc schronienia tymczasowego w ogrzewalni i noclegowni.

Ponadto, nie wszystkie miejsca, w których Gmina zapewniała schronienie, zostały zgłoszone do Rejestru miejsc, w których gminy województwa zachodniopomorskiego udzielają tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach. Powyższe stanowi naruszenie art. 48a ust. 11c ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. W trakcie czynności kontrolnych nie odnotowano posiadania przez Gminę uchwały w zakresie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Jednakże, wraz z podpisanym protokołem kontroli, uzupełniła Pani informacje, dotyczące uchwały Nr LII/428/23 Rady Gminy Kozielice z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. W związku z powyższym odstępuję od wydania zalecenia pokontrolnych w tym zakresie.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 10 do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Ustalono, że w kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe MRPiPS-03 i MRPiPS-05 były przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem

Centralnej Aplikacji Statystycznej w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W okresie objętym kontrolą w Gminie Kozielice nie realizowano usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określonych w art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, które należą do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę.

Gmina nie prowadziła również domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym. W przypadku konieczności zapewnienia całodobowej opieki osoby wymagające tej formy pomocy kierowane były do domów pomocy społecznej na terenie innych gmin.

Zgodnie z art. 46 ustawy o pomocy społecznej Gmina Kozielice świadczyła poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, osobom i rodzinom, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Mieszkańcy mogli korzystać z poradnictwa specjalistycznego, prowadzonego przez psychologa, prawnika oraz specjalistę psychoterapii uzależnień. Pomoc w tym zakresie była również dostępna dla mieszkańców Kozielic w Punkcie Interwencji Kryzysowej, działającym przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Na dzień kontroli Gmina Kozielice nie prowadziła mieszkań treningowych i wspomaganych i nie zapewniała miejsc w tym zakresie. Informuję, że obligatoryjny charakter ww. zadania wymaga od gminy, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie prowadzenia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz podjęcia niezbędnych uregulowań w tym obszarze. W trakcie kontroli ustalono, że w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kozielice na lata 2024 – 2030 nie dokonano analizy potrzeb, dotyczących zapewnienia miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych.

W oparciu o przedłożone dokumenty ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozielicach realizował zadania z zakresu pomocy społecznej poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz świadczenie pracy socjalnej.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości.

Wszystkie kontrolowane decyzje administracyjne, przyznające świadczenia z pomocy społecznej, zawierały błędne oznaczenie organu wydającego decyzje administracyjne. Pouczono Kierownika, że prawidłowym oznaczeniem organu wydającego decyzje administracyjne w przypadku Gminy Kozielice, jest Wójt Gminy Kozielice.

Ustalono, że we wszystkich kontrolowanych sprawach kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon. Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli wzorem kwestionariusza wywiadu środowiskowego, określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego, oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej powinno zawierać jeden z ww. identyfikatorów, o czym pouczono Kierownika Ośrodka.

We wszystkich sprawach dotyczących zmiany wysokości zasiłku stałego, postępowanie administracyjne zostało przeprowadzone bez zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania zmierzającego do zmiany decyzji. Powyższe stanowiło naruszenie

zasady czynnego udziału strony w postępowaniu administracyjnym, co szczegółowo opisano w treści protokołu na str. 13 - 14.

W sprawach dotyczących zasiłku stałego, dokumenty stanowiące załączniki do kwestionariuszy rodzinnych wywiadów środowiskowych nie były opatrzone datą wpływu i nie były potwierdzone za zgodność z oryginałem. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności opatrywania datą dokumentów mających znaczenie dla postępowania administracyjnego oraz potwierdzania ich za zgodność z okazanymi oryginałami. Oprócz tego, zwrócono uwagę, że do części akt dołączana była dokumentacja medyczna, zawierająca dane wrażliwe.

Zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację wywiadu środowiskowego sporządza się, mimo braku zmiany danych, nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Kontrola wykazała, że we wszystkich badanych sprawach dotyczących zasiłków stałych, nie przeprowadzono aktualizacji wywiadów środowiskowych. Powyższe stanowi naruszenie przepisu art. 107 ust. 4 u.p.s.

W decyzji znak: PS.4010.09.1.2022.ZW.2024.JZ z dnia 10 stycznia 2024 r., przyznającej pomoc w formie zasiłku stałego, w podstawie prawnej przywołany został art. 130 § 4 k.p.a. Jednocześnie, uzasadnienie zawierało zapis o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.a. Ponieważ skutki zastosowania obu przepisów koncentrują się na tym, że decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, należało dokonać analizy i ustalić zastosowanie którego trybu znajduje uzasadnienia w danej sprawie. Wobec powyższego, poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności precyzyjnego i spójnego powoływania przepisów w podstawie prawnej decyzji administracyjnej, a także jednolitego wykazywania trybu z art. 108 § 1 k.p.a. w poszczególnych elementach decyzji oraz w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego.

Decyzję znak: PS.4010.06.1.2022.ZW.2024.JZ z dnia 10 stycznia 2024 r., przyznającą zasiłek stały, wydano na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach służących zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2023 r. poz. 2768). Jednocześnie, w aktach sprawy znajdowało się orzeczenie zaliczające stronę do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności do dnia 31 sierpnia 2024 r. Należało zatem, wydać decyzję na okres ważności obowiązującego wówczas orzeczenia o niepełnosprawności, a dopiero po upływie ważności orzeczenia, posiłkować się rozwiązaniami ustawowymi, w zakresie zachowania ważności orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4010.09.1.2022.ZW.2024.JZ z dnia 10 stycznia 2024 r., przyznającą pomoc w formie zasiłku stałego, w niewłaściwy sposób oznaczono stronę postępowania, co szczegółowo opisano w treści protokołu na str. 15-16. Zgodnie z art. 30 § 2 k.p.a. osoby fizyczne nieposiadające zdolności do czynności prawnych działają przez swych ustawowych przedstawicieli. Zatem, adresat decyzji powinien być oznaczony w następujący sposób (...) osoba ubezwłasnowolniona całkowicie działająca przez opiekuna prawnego (...), bądź poprzez wskazanie: (...) opiekuna prawnego całkowicie ubezwłasnowolnionego (...). Ponadto, w treści decyzji nie doprecyzowano czy świadczenie będzie doręczone klientowi, czy opiekunowi prawnemu. Wobec powyższego, pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności prawidłowego oznaczania strony w decyzjach administracyjnych i starannego określania sposobu wypłaty świadczenia.

We wszystkich kontrolowanych decyzjach, dotyczących zasiłków okresowych, zawarto błędną informację odnośnie maksymalnej wysokości zasiłku okresowego. W treści uzasadnienia wskazano, że zasiłek okresowy nie może być wyższy niż 418 zł.

Natomiast, zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 38 ust. 2 pkt 1 u.p.s. miesięczna kwota zasiłku okresowego nie może być wyższa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r. kryterium dochodowe dla osoby w rodzinie wynosiło 600,00 zł, zgodnie z § 1 pkt 1 lit. b obowiązującego wówczas rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1296).

We wszystkich kwestionariuszach wywiadów środowiskowych, przeprowadzonych na okoliczność przyznania zasiłku okresowego, pracownik socjalny dokonując ustalenia dochodu strony postępowania posłużył się sformułowaniem „dochód netto”, co jest niezgodne z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Powyższe opisano w treści protokołu na str. 17.

W sprawach zakończonych decyzjami wymienionymi w pkt 1 i 5 na stronie 16 protokołu, przyznającymi zasiłki okresowe, zwrotne potwierdzenia odbioru decyzji nie zawierały daty odbioru, a jedynie podpis odbierającego. Właściwe doręczenie decyzji ma kluczowe znaczenie dla jej wykonania i może pociągać za sobą skutki związane z prawidłowym określeniem terminu do wniesienia odwołania. Ścisłe przestrzeganie wymagań formalnych w zakresie doręczenia stronie decyzji administracyjnej należy do obowiązków organu, bowiem od skuteczności doręczenia zależą w wielu przypadkach uprawnienia procesowe i materialno-prawne stron.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4011.17.1.2023.ZW z dnia 26 lipca 2023 r., przyznającą pomoc w formie zasiłku okresowego, rodzinny wywiad środowiskowy został ujęty na nieaktualnym kwestionariuszu wywiadu. Wzór kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego określa załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 893 ze zm.). Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka.

W sprawach zakończonych decyzjami, wskazanymi w pkt 3 i 5 na stronie 16 protokołu, stronom postępowania przyznano pomoc w formie zasiłku okresowego. Natomiast, wnioski o przyznanie pomocy wskazywały konkretne potrzeby osób ubiegających się o przyznanie świadczenia, takie jak zakup żywności i odzieży, czy opłacenie rachunków mieszkaniowych. Przyznanie zasiłku okresowego należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i z założenia służyć ma zapewnieniu świadczeniobiorcy dochodu, którym będzie mógł dysponować w granicach własnego uznania. Pomoc w ww. formie nie jest więc przyznawana na zaspokojenie konkretnej potrzeby. W obu przypadkach należało rozpatrzyć wnioski pod kątem przyznania pomocy w formie zasiłku celowego lub odpowiednio - świadczenia pieniężnego (zasiłku celowego) na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, czego organ nie uczynił. Poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności każdorazowego rozstrzygania co do całości wniosku strony oraz dokonywania prawidłowej kwalifikacji przeznaczenia zasiłku.

We wszystkich kontrolowanych decyzjach w przedmiocie zasiłku celowego, w podstawie prawnej przywołano jednocześnie art. 108 i art. 130 § 4 k.p.a. Stanowisko w

tym zakresie zostało przedstawione w protokole na str. 15 oraz w niniejszym wystąpieniu na str. 4.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4012.27.1.2023.ZW z dnia 26 września 2023 r. stronie postępowania przyznano zasiłek celowy na dofinansowanie do zakupu opału oraz zasiłek celowy na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia. Natomiast, we wniosku strona zwróciła się o udzielenie pomocy na zakup opału, ale również o udzielenie pomocy finansowej na pokrycie kosztów dojazdu do szpitala. Zarówno z wniosku, jak i z treści wywiadu środowiskowego nie wynika czy strona zwróciła się o pokrycie kosztów dojazdu na jedną, dwie czy trzy wizyty. Przeznaczenie zasiłku nie zostało również doprecyzowane w treści decyzji przyznającej pomoc. W kontrolowanym przypadku było to istotne, ponieważ pomoc społeczna nie zwraca poniesionych przez stronę kosztów, ale ma służyć zaspokojeniu potrzeby, której strona nie jest w stanie zaspokoić w ramach posiadanych zasobów i możliwości. Poinformowano Kierownika Ośrodka o konieczności wzmożonego nadzoru nad sporządzaną przez pracowników socjalnych dokumentacją, tak aby okoliczności sprawy ujęte w wywiadzie środowiskowym nie budziły wątpliwości i były spójne z rozstrzygnięciem decyzji administracyjnej.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4012.33.2023.ZW z dnia 26 września 2023 r., przyznającą zasiłek celowy, rodzinny wywiad środowiskowy nie został przeprowadzony w terminie określonym w § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego. Decyzja administracyjna również została wydana nieterminowo, tj. po upływie miesiąca od złożenia wniosku. Podkreślić przy tym należy, że organ nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 36 k.p.a., tj. nie poinformował strony o przyczynie niezłatwienia sprawy w terminie oraz nie wskazał nowego terminu załatwienia sprawy. Powyższe opisano w treści protokołu na str. 19-20.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4012.20.2024.PŚ z dnia 8 marca 2024 r., przyznającą zasiłek celowy, nie odnotowano zwrotnego potwierdzenia odbioru decyzji. Obowiązek organu w zakresie doręczenia stronie decyzji administracyjnej, został określony w art. 109 k.p.a. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, decyzja zaczyna funkcjonować w obrocie prawnym od momentu jej doręczenia. Właściwe doręczenie decyzji ma również kluczowe znaczenie w kontekście rozpoczęcia biegu terminu do wniesienia odwołania.

We wszystkich kontrolowanych decyzjach w przedmiocie specjalnego zasiłku celowego, w podstawie prawnej przywołano jednocześnie art. 108 i art. 130 § 4 k.p.a. Powyższe zostało opisane w wystąpieniu na str. 4.

W uzasadnieniu decyzji przyznających specjalny zasiłek celowy, zabrakło odniesienia do wysokości posiadanego przez stronę dochodu. Jednocześnie, jako argumentację przyznania specjalnego zasiłku celowego, podano cyt. „trudną sytuację finansową”, co w stosunku do przekroczonego kryterium dochodowego i jednoczesnego braku jakichkolwiek wskazań w zakresie posiadanego dochodu i ponoszonych wydatków, nie odzwierciedla zasadności przyznania tej formy pomocy.

Decyzją znak: PS.4012.13.2.2023.ZW z dnia 26 września 2023 r. stronie postępowania przyznano specjalny zasiłek celowy na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia. Natomiast, z wniosku i z treści wywiadu środowiskowego wynika, że strona zwróciła się o pomoc na pokrycie kosztów dojazdu na rehabilitację. Wobec powyższego, nieprawidłowo dokonano kwalifikacji przeznaczenia zasiłku.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4012.03.1.2023.ZW z dnia 29 marca 2023 r., przyznającą specjalny zasiłek celowy na pokrycie części lub całości kosztów leków i

leczenia, dochód strony został ustalony na podstawie wydruku operacji bankowej, co jest niezgodne z art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto, do akt rodzinnego wywiadu środowiskowego przedłożono opłaconą imienną fakturę z apteki. Uznać zatem należy, że pomoc przyznana została na częściowy zwrot poniesionych wydatków na zakup leków, co jest sprzeczne z ideą zasiłków celowych, służących zaspokojeniu niezbędnej potrzeby życiowej, której osoba czy rodzina nie jest w stanie pokryć w ramach własnych zasobów i możliwości.

W kontrolowanych sprawach, dotyczących przyznania zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, wywiad środowiskowy został ujęty na nieaktualnym kwestionariuszu wywiadu, co zostało opisane na str. 22 protokołu.

W podstawie prawnej badanych decyzji, przyznających zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, nieprawidłowo przywołano art. 7 pkt 15 u.p.s., dotyczący udzielenia pomocy społecznej z powodu klęski żywiołowej lub ekologicznej, zamiast art. 7 pkt 14 u.p.s. odnoszącego się do zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej. Oprócz tego, przytoczono wzajemnie wykluczające się art. 108 i art. 130 § 3 pkt 1 k.p.a. Jednocześnie, zarówno w uzasadnieniu decyzji, jak i w kwestionariuszach wywiadu środowiskowego nie sformułowano wniosków, dotyczących natychmiastowego wykonania decyzji i nie wykazano uzasadnienia w tym zakresie.

Do jednej z kontrolowanych spraw w zakresie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, nie dołączono zwrotnego potwierdzenia odbioru decyzji, a potwierdzenie znajdujące się przy drugiej sprawie nie zawierało daty odbioru, a jedynie podpis odbierającego. Kwestie dotyczące skutecznego doręczenia decyzji zostały opisane w niniejszym wystąpieniu na str. 5 i 6.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4012.01.2024.JZ z dnia 8 stycznia 2024 r. stronie postępowania przyznano pomoc w formie zasiłku celowego na pokrycie strat powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pożaru). Z załączonej dokumentacji wynika, że pożar miał miejsce w dniu 7 stycznia 2024 r. Wniosek o przyznanie pomocy złożono kolejnego dnia, tj. 8 stycznia 2024 r. i tego samego dnia wypłacono świadczenie. Natomiast, wywiad środowiskowy i załączniki do wywiadu opatrzone zostały datą 10 stycznia 2024 r., a więc dwa dni później od wpływu wniosku i wypłaty zasiłku. Powyższe stanowi naruszenie art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia (...) wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Ustalono również, że przyznane świadczenie nie zostało wykazane przez Ośrodek w sprawozdaniu MRiPS-03 za I półrocze 2024 r.

Poinformowano Kierownika Ośrodka o konieczności wzmożenia nadzoru nad sprawozdawczością przekazywaną do Wojewody Zachodniopomorskiego za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej.

We wszystkich kwestionariuszach wywiadów środowiskowych przeprowadzonych na okoliczność przyznania posiłku bądź świadczenia pieniężnego na zakup posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, pracownik socjalny, dokonując ustaleń dochodu strony postępowania, posłużył się sformułowaniem „dochód netto”, co jest niezgodne z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Powyższe opisano w treści protokołu na str. 26.

W podstawie prawnej wszystkich kontrolowanych decyzji przyznających pomoc w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, przywołano jednocześnie art. 108 § 1 i

art. 130 § 4 k.p.a., nie uzasadniając w treści decyzji oraz w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego konieczności natychmiastowego wykonania decyzji.

We wszystkich kontrolowanych decyzjach, dotyczących świadczenia pieniężnego z programu „Posiłek w szkole i w domu”, termin wypłaty świadczenia został wskazany w zbyt ogólny sposób „do końca miesiąca”. Takie sformułowanie wprowadza wątpliwość co do faktycznego terminu wypłaty, jak również co do rzetelności w jego wyznaczaniu.

W sprawach zakończonych decyzjami przyznającymi pomoc w formie posiłku, wskazanymi w pkt 1, 2, 4, 5 i 6 na stronie 25 protokołu, w części kwestionariusza wywiadu środowiskowego, dotyczącego „innych form wsparcia”, podano cyt. „Praca socjalna. Pomoc udzielona zgodnie z potrzebami”. Brak jednak jakichkolwiek informacji jakiego obszaru dotyczyła. Dokumentowanie podejmowanych czynności jest jednym z niezbędnych aspektów pracy pracownika socjalnego, co zostało szczegółowo opisane w protokole na str. 26-27.

Wobec powyższych ustaleń, pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności zwiększenia nadzoru nad rzetelnością dokumentacji zebranej i sporządzonej w toku postępowań administracyjnych.

W decyzjach przyznających świadczenie pieniężne w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, wymienionych w pkt 2-4 na str. 28 protokołu, w podstawie prawnej bezzasadnie przywołano uchwałę Nr XLIV/346/23 Rady Gminy Kozielice z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy społecznej oraz określenia zasad zwrotu wydatków za udzieloną pomoc społeczną w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W sytuacji gdy dochód strony nie przekracza kryterium dochodowego nie ma zasadności powoływania w podstawie prawnej ww. uchwały. Poinformowano Kierownika Ośrodka o konieczności rzetelnego dokumentowania przez pracowników socjalnych wszystkich ustaleń dokonanych w trakcie wywiadu, a następnie formułowania na ich podstawie wniosków i tworzenia decyzji administracyjnych, które powinny być spójne z treścią zawartą w kwestionariuszach wywiadów.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4023.04.2023.KS z dnia 31 sierpnia 2023 r., przyznającą posiłek w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, nie odnotowano działań pracownika socjalnego w ramach pracy socjalnej, których podjęcie byłoby wskazane w opisanym stanie faktycznym. Cechą zdefiniowanej w art. 2 ust. 1 u.p.s. pomocy społecznej jest jej efektywność. Zatem, pomoc powinna być udzielana w odpowiednio dopasowanej formie i skutecznie oddziaływać w kierunku przezwyciężenia trudnej sytuacji danej osoby bądź rodziny.

W sprawie zakończonej decyzją znak: PS.4023.19.2023.PŚ z dnia 28 września 2023 r., przyznającą posiłek, dochód rodziny został ustalony na podstawie zaświadczenia o wynagrodzeniu, które nie zawierało poszczególnych składników, o które pomniejszany jest przychód, co jest niezgodne z art. 8 ust. 3 oraz art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy o pomocy społecznej.

W podstawie prawnej wszystkich kontrolowanych decyzji, przyznających usługi opiekuńcze, przywołano art. 50, wskazując jednocześnie ust. 1 i ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Podstawą prawną do przyznania pomocy w formie usług opiekuńczych jest art. 50 ust. 1 albo ust. 2 ustawy. Pracownik socjalny prowadzący postępowanie administracyjne ustala czy osoba kwalifikuje się do pomocy w formie usług opiekuńczych oraz jej sytuację rodzinną. Jednoczesne wskazanie ust. 1 i ust. 2 art. 50 u.p.s. w podstawie prawnej decyzji świadczy o braku rzetelności w sporządzaniu dokumentacji.

We wszystkich decyzjach, dotyczących usług opiekuńczych, w podstawie prawnej i w rozstrzygnięciu zastosowano regulacje w zakresie art. 108 § 1 k.p.a, tj. nadano decyzjom rygor natychmiastowej wykonalności. Jednakże, uzasadnienie decyzji, jak i treści zawarte w wywiadzie środowiskowym nie odnosiły się do kwestii natychmiastowego wykonania decyzji. Stanowisko w tym zakresie zostało szczegółowo opisane w protokole na str. 15.

We wszystkich badanych sprawach w przedmiocie usług opiekuńczych, dołączone do akt zwrotne potwierdzenie odbioru decyzji nie było kompletne, tj. w jednym przypadku nie zawierało podpisu odbierającego, a w dwóch pozostałych sprawach brakowało daty odbioru. Stanowisko dotyczące skutecznego doręczenia decyzji zostały opisane w niniejszym wystąpieniu na str. 5 i 6.

Wszystkie decyzje administracyjne rozstrzygające w zakresie zmiany odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej zostały wydane bez zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania administracyjnego, zmierzającego do zmiany decyzji. Stanowisko w tym zakresie opisano w protokole na str. 13-14.

W sprawie zakończonej decyzją PS.4030.02.2024.JZ z dnia 29 kwietnia 2024 r. z akt pierwszego rodzinnego wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w 2007 r. wybrzmiewa zgoda strony na przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego z córką. Jednocześnie, w aktach poddanych kontroli nie wykazano żadnych działań pracownika socjalnego w zakresie ustalenia osób zobowiązanych do partycypowania w kosztach pobytu strony w domu pomocy społecznej. Brak działań ze strony pracowników socjalnych w zakresie ustalenia osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej może mieć skutek w postaci narażenia gminy na ponoszenie dodatkowych nieuzasadnionych kosztów.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 3, została zawarta umowa nr 1/2023 pomiędzy Gminą Kozielice, a synem klienta, w zakresie zobowiązania do pokrycia kosztów pobytu mieszkańca w domu pomocy społecznej. W treści § 3 ust. 3 umowy wskazano, że zmiana opłaty nie stanowi zmiany umowy oraz nie wymaga wypowiedzenia warunków umowy i następuje w formie pisemnego powiadomienia z podaniem daty od której obowiązuje. Tymczasem, w przedmiotowej sprawie brak pisemnego powiadomienia członka rodziny o zmianie wysokości opłat za pobyt strony w domu pomocy społecznej od kwietnia 2024 r. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Podczas kontroli poinformowano Kierownika o konieczności precyzyjnego stosowania zapisów zawartej umowy, m.in. w zakresie obowiązku informowania o zmianie odpłatności, jak również o tym, że w przypadku takiej zmiany umowa nie przewiduje obowiązku jej aneksowania.

Zgodnie z art. 44 ustawy o pomocy społecznej, sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. W sprawozdaniu MRiPS-03 za I półrocze 2024 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozielicach wykazał jedno świadczenie w postaci sprawienia pogrzebu. Natomiast, w trakcie czynności kontrolnych ustalono, że był to zasiłek celowy w wysokości 750,00 zł, z przeznaczeniem na dofinansowanie do uregulowania kosztów pogrzebu, których nie pokrył zasiłek pogrzebowy. Wobec czego, świadczenie zostało wykazane w sprawozdaniu w sposób nieprawidłowy. Poinstruowano Kierownika o konieczności wzmożenia nadzoru nad sprawozdawczością przekazywaną do Wojewody Zachodniopomorskiego za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w

trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W okresie kontrolnym pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Kozielicach nie zawierali z klientami kontraktów socjalnych. Należy zaznaczyć, że jako jeden z celów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych było, cyt. „zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom bezrobotnym oraz aktywne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”, a osiągnięcie ww. celu zaplanowano poprzez, cyt. „Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych”.

Kontrakt socjalny jako jeden z instrumentów pracy socjalnej i narzędzie aktywizacji klientów pomocy społecznej, powinien umożliwić aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co w dalszej perspektywie ma ułatwić uniezależnienie się tych osób od systemu pomocy społecznej. Jednak, aby kontrakt socjalny spełnił swą rolę, to w jego tworzenie muszą być zaangażowani zarówno klient pomocy społecznej, jak i pracownik socjalny.

W odniesieniu do wskazanych w treści protokołu uchybień i nieprawidłowości wyeliminowanych lub nie mających wpływu na przyznanie świadczenia udzielono instruktą podczas kontroli, osobie kierującej Ośrodkiem w dniu kontroli, w związku z czym nie sformułowano zaleceń.

Stwierdzone nieprawidłowości wynikały z braku rzetelności osób prowadzących sprawy, a także niewystarczającego nadzoru ze strony Kierownika Ośrodka. Były również skutkiem niedostatecznej liczby szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s., w szczególności z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy Kodeks postępowania administracyjnego.

Za stwierdzone w niniejszym wystąpieniu nieprawidłowości odpowiedzialny był Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Kozielicach.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zalecam:

jako zalecenia zwykłe:

w obszarze pomocy dla klienta:

1. podjąć działania, zapewniające udzielenia pomocy w formie tymczasowego schronienia w ogrzewalni i noclegowni, z wykorzystaniem dostępnych procedur określonych przepisami ustawowymi, zgodnie z art. 48a ust. 1 oraz art. 48a ust. 4, w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej,
2. w ramach prowadzonej pracy socjalnej wykorzystywać narzędzie w postaci kontraktu socjalnego;

w obszarze procedur:

1. przeprowadzać aktualizację rodzinnych wywiadów środowiskowych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,
2. przeprowadzać wywiady środowiskowe, zgodnie z terminem wskazanym w § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego,
3. w przypadku wszczęcia postępowania z urzędu dokumentować przyczynę takiego postępowania, przestrzegając zasady pisemności i zawiadamiać stronę

postępowania o jego wszczęciu, umożliwiając wzięcie czynnego udziału w postępowaniu, zgodnie z art. 10 k.p.a.,

4. zgłaszać wszelkie zmiany danych objętych rejestrem miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia, w terminie określonym w art. 48a ust. 11c ustawy o pomocy społecznej,
5. podjąć działania pozwalające na umożliwienie udzielania wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganiem osobom wymienionym w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 ust. 12 ww. ustawy;

w obszarze dokumentów strategicznych:

1. przygotowywać i przekazywać, określoną przepisami Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej, wraz z rekomendacjami wskazanymi w art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej;

w obszarze dokumentacji Ośrodka:

1. stosować aktualne i odpowiednie kwestionariusze wywiadów środowiskowych, określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego,
2. decyzje administracyjne doręczać stronie postępowania za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy, a gdy działa przez przedstawiciela - temu przedstawicielowi, z uwzględnieniem na zwrotnym potwierdzeniu odbioru podpisu osoby odbierającej decyzję oraz daty odbioru, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego,

w obszarze wydawanych decyzji:

1. w sposób uzasadniony stosować rygor natychmiastowej wykonalności, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.a.,
2. w treści decyzji administracyjnych uzasadniać faktyczną podstawę, tj. wyjątkowo ważny interes strony, do zastosowania art. 108 k.p.a.,
3. odpowiednio i rozłącznie stosować regulacje zawarte w art. 108 § 1 oraz w art. 130 § 4 k.p.a.,
4. decyzje administracyjne wydawać po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,
5. przyznawać zasiłek okresowy zgodnie z art. 38 ust. 1 i ust. 2 ustawy o pomocy społecznej,
6. dopasować rodzaj, formę i rozmiar świadczenia do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy w formie zasiłków celowych, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej,
7. w podstawie prawnej decyzji w przedmiocie usług opiekuńczych wskazywać art. 50 ust. 1 lub art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji rodzinnej osoby ubiegającej się o pomoc w formie usług opiekuńczych,
8. sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalać na podstawie dokumentów wskazanych w art. 107 ust. 5 b ustawy o pomocy społecznej, a w przypadku, gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu, zgodnie z art. 107 ust. 5d ustawy.

jako zalecenia znaczące:

w obszarze wydawania decyzji:

1. dochód osób ubiegających się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej, ustalać na podstawie art. 8 ust. 3 i ust. 4 u.p.s.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Jednocześnie informuję, że jedno spośród siedmiu zaleceń pokontrolnych nie zostało zrealizowane, mianowicie - sporządzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych zgodnie z art. 107 ust. 1 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. W trakcie kontroli analizie poddano pięć spraw, dotyczących przyznania pomocy w formie zasiłku stałego. We wszystkich przypadkach nie przeprowadzono aktualizacji rodzinnego wywiadu środowiskowego, co stanowi naruszenie art. 107 ust. 4 u.p.s.

Zgodnie z art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł.

Wobec powyższego, nałożenie kary będzie przedmiotem odrębnego postępowania administracyjnego.

Z upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego

Dawid Krystek

II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Do wiadomości:

Wójt Gminy Kozielice

Pan Piotr Rybkowski